

**ДО
КОНСТИТУЦИОННИЯ СЪД
НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ**

СТАНОВИЩЕ

от

Министерския съвет на Република България

по

конституционно дело № 10 за 2001 г.

УВАЖАЕМИ ГОСПОДИН ПРЕДСЕДАТЕЛЮ,

УВАЖАЕМИ ГОСПОЖИ И ГОСПОДА КОНСТИТУЦИОННИ СЪДИИ,

С определение на Конституционния съд от 19 април 2001 г. сме конституирани като заинтересувана страна по конституционно дело № 10 за 2001 г., образувано по искане на 61 народни представители от 38-то Народно събрание за установяване на противоконституционността на чл. 7, ал. 2 и чл. 76 от Закона за избиране на народни представители (ЗИНП).

В искането на групата народни представители се твърди, че чл. 7, ал. 2 и чл. 76 от ЗИНП, съгласно които разходите за производството на бюлетините за гласуване са за сметка на партиите, коалициите и независимите кандидати, участващи в изборите, противоречат на чл. 42 и чл. 11 във връзка с чл. 6, ал. 2, чл. 4, ал. 2 и преамбюла на Конституцията на Република България, взети в тяхната взаимна връзка, тъй като въвеждали бариера за упражняване както на активното, така и на пасивното избирателно право на гражданите в зависимост от тяхното имуществено състояние. Това следвало от факта, че вероятната според

групата народни представители сума, необходима за участие в изборите, щяла да бъде "непосилна за участие на сравнително малки, новосформирани или просто небогати партии", в резултат на което техните кандидати се лишавали от пасивното си изборително право, а техните симпатизанти – от активното си изборително право.

Действително както се сочи в искането, Конституцията задължава държавата чрез закон и при условията на равенство пред него да гарантира не само участието на гражданите, имащи право на глас, но и свободното формиране и упражняване на тяхната политическа воля. Това обаче не означава, че държавата е длъжна безусловно да осигури възможност на всеки, който има право да избира, да може да гласува за всеки, който има право да бъде избран. Напротив, това означава единствено, че държавата трябва да създаде еднакви и равни условия за всички участници в изборителния процес, гарантиращи свободното упражняване на правото на глас и изразяване на политическата воля от страна на изборителите и готовността за поемане на отговорност за управлението на държавата от страна на политическите партии, коалиции и независими кандидати.

В Конституцията на Република България не се съдържа уредба във връзка с организацията и провеждането на изборите, а се препраща към закон. Следователно правомощието да създаде цялостна уредба на организацията и провеждането на изборите, както следва и от изричните текстове на чл. 42, ал. 2, чл. 93, ал. 1, чл. 138, чл. 139, ал. 1 от Конституцията, е предоставено на законодателя. Част от тази уредба са и условията и изискванията, които трябва да са налице за регистриране на кандидати за участие в изборите. Конституционособразността на въведените със закон изисквания следва да се преценява с оглед конституционните принципи и норми за политически плурализъм и равенство, но конкретното съдържание на уредбата в рамките на конституционните изисквания е въпрос на законодателна целесъобразност.

В случая изискването за заплащане на разходите за производство на бюлетините е само едно от изискванията към политическите партии и коалиции и независимите кандидати, издигнати от инициативни

комитети, за участие в изборите и то не може да бъде разглеждано отделно от тях. Според чл. 43 и сл. от ЗИНП кандидатури за народни представители могат да издигат политически партии, коалиции и инициативни комитети, които отговарят на условията, предвидени в ЗИНП и в Закона за политическите партии, а не всеки гражданин, които има право да избира. ЗИНП определя също и срокове и процедури, които трябва да са спазени, за да могат кандидатите, издигнати от партиите, коалициите и инициативните комитети, да вземат участие в изборите.

Целта на тези законови изисквания, които не се оспорват от групата народни представители, е да осигури възможност за участие в изборите на организации и на кандидати, които изразяват политическата воля на достатъчен брой избиратели и които са в състояние да поемат отговорност при евентуалното си участие в управлението на страната. Аналогична е целта и на изискването за заплащане на разходите за производство на бюлетините от партиите, коалициите и независимите кандидати. Именно поради това смисълът на това изискване не може да бъде определен като въвеждане на имуществен ценз в противоречие с чл. 6, ал. 2 от Конституцията, както се твърди в искането на групата народни представители. Напротив, то създава гаранция, че политическите партии, коалиции и независими кандидати се отнасят отговорно към участието си в изборите и към бъдещото си евентуално участие в управлението на страната и са готови да споделят с държавата отговорността по провеждането на изборите, като поемат част от разходите за собственото си участие в тях. Няма противоречие с чл. 6, ал. 2 от Конституцията, тъй като от една страна адресат на задължението за заплащането на разходите за производство на бюлетините по чл. 7, ал. 2 и по чл. 76 от ЗИНП не са гражданите, а политическите партии, коалициите и подкрепяните от инициативни комитети независими кандидати, а от друга, това изискване се отнася в еднаква степен за всички участници в изборите, които желаят да издигнат кандидати и не създава неравнопоставеност и привилегии само за някои от тях.

Не споделяме становището на групата народни представители, че по този начин се ограничавало активното и пасивното избирателно право. Напротив, това изискване, както и всички други предвидени в закона изисквания към партиите, коалициите и инициативните комитети, са насочени към защита на избирателното право. Те защитават активното избирателно право, защото от една страна създават гаранции за избирателите, че до участие в изборите са допуснати сериозни политически формации и независими кандидати, които изразяват политическата воля на достатъчен брой избиратели, а от друга, ограничават случаите на преразпределяне на гласове на избирателите към партии, за които не са били подадени, в случаите по чл. 108, ал. 1 от ЗИНП. Те защитават и пасивното избирателно право, тъй като създават гаранции за кандидатите за народни представители, че техните кандидатури и политически позиции се подкрепят от политически формации или от достатъчен брой избиратели със сериозни намерения и реални възможности за участие в управлението на страната.

В тази връзка следва да се има предвид, че всички останали разходи по организацията и провеждането на изборите са за сметка на държавния бюджет, основен приходоизточник за който са плащаните от избирателите данъци. Ако разходите за производство на бюлетините не се поемат от партиите, коалициите и независимите кандидати, на практика те ще се поемат от избирателите. Не считаме, че всички избиратели следва да бъдат задължавани да плащат за участие в изборите на организации, които нямат сериозни намерения и възможности за участие в управлението на страната и които в някои случаи изразяват главно лидерските амбиции на своите ръководители, а не политическата воля на избирателите. След като участието в изборите на политическите партии и коалиции и независимите кандидати е израз на тяхната готовност за поемане на отговорност за участие в управлението на страната, право на законодателя е да поиска от тях да докажат своето отговорно отношение към държавата и към провежданите избори, като поемат част от разходите по участието си.

Не е вярно твърдението в искането, че определянето на разходите за отпечатването на бюлетините се предоставяло на

Министерския съвет, без да са предвидени законови рамки. Според чл. 76, ал. 3 от ЗИНП Министерският съвет обявява разходите за производството на бюлетините, а не ги определя. Следователно законът овластява Министерския съвет единствено да оповести действителните разходи, които ще направи за производството на бюлетините, а определянето им ще се извърши чрез договаряне с изпълнителите при условията и по реда на действащото законодателство и по-конкретно при условията и по реда на Закона за обществените поръчки.

Предвид гореизложеното считаме, че искането на групата народни представители за установяване на противоконституционността на чл. 7, ал. 2 и на чл. 76 от Закона за избиране на народни представители е неоснователно и следва да бъде отхвърлено.

ЗА МИНИСТЪР- ПРЕДСЕДАТЕЛ:

